

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Jacek Widło (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z protestu wyborczego Pełnomocnika Wyborczego Komitetu Wyborczego (...) K. S.

przeciwko ważności wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 13 października 2019 r. w okręgu wyborczym nr (...) obejmującym obszar powiatu [...].
oraz miast na prawach powiatu M. i T. (województwo (...)) przy udziale:

- 1) Prokuratora Generalnego,
- 2) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,
- 3) Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej w K.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 29 października 2019 r.,

postanawia:

pozostawić protest wyborczy bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 18 października 2019 r. K. S. (dalej jako: „Wnioskodawca”), działając jako pełnomocnik wyborczy Komitetu Wyborczego (...), na podstawie art. 82 w zw. z art. 241 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 684; dalej jako: „KWyb”), wniósł protest wyborczy przeciwko ważności wyborów z dnia 13 października 2019 r. do Senatu RP w

okręgu wyborczym nr (...) obejmującym obszar powiatu [...]. oraz miast na prawach powiatu M. i T. (województwo (...)).

Składający protest podniósł zarzut naruszenia przepisu art. 227 KWyb, polegający na niewłaściwym zakwalifikowaniu głosów jako nieważnych, podczas gdy głosy te powinny zostać uznane za ważne.

W uzasadnieniu protestu Wnioskodawca przedstawił następujący stan faktyczny i prawny:

W okręgu senackim nr (...) w wyborach udział brało dwóch kandydatów:

- 1) M. G. zgłoszona przez Komitet Wyborczy (...), która uzyskała 64.172 głosy,
- 2) R. C. zgłoszony przez Komitet Wyborczy (...), który uzyskał 61.823 głosy.

Różnica głosów pomiędzy kandydatami wyniosła zaledwie 2.349 głosów. Jak podkreślił Wnioskodawca, stanowi to 1,8% wszystkich oddanych głosów. Z kolei liczba głosów nieważnych wyniosła 3.749, co stanowi 2,89% ogólnej liczby głosów.

Z powyższego zdaniem składającego protest wynika, że ustalenie, iż część głosów zostało nieprawidłowo uznanych za nieważne, zaś w rzeczywistości powinny być one uznane jako głosy poparcia dla kandydata Komitetu Wyborczego (...), decyduje o tym, że najwięcej głosów uzyskał kandydat Komitetu Wyborczego (...).

W ramach protestu, Wnioskodawca złożył szereg wniosków o:

- oględziny kart wyborczych na rozprawie,
 - porównanie kart wyborczych z protokołami poszczególnych komisji wyborczych,
 - ponowne przeliczenie głosów na rozprawie,
 - umożliwienie Wnioskodawcy wypowiedzenia się na rozprawie,
- w szczególności co do kart do głosowania, które zostały zakwalifikowane jako głosy nieważne.

Jak stwierdził Wnioskodawca, różnica w ilości głosów w całym okręgu jest na tyle znikoma, że może uchodzić za pewien margines błędu, czy to w kwalifikowaniu głosów jako ważnych lub nieważnych, czy też błędów pisarskich w protokole,

jak również zwykłych omyłek rachunkowych. Różnica głosów stanowi bowiem mniej niż ćwierć procenta wszystkich oddanych głosów w przedmiotowych wyborach.

W oparciu o powyższe, składający protest wniósł o dopuszczenie wniosków dowodowych zgłoszonych w uzasadnieniu protestu. Ponadto, na zasadzie art. 242 § 2 KWyb wniósł o:

1. ustalenie w formie opinii, że zarzuty podniesione w proteście są zasadne,
2. uznanie w formie opinii, że ustalone naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego miało wpływ na ważność wyborów.

W dniu 23 października 2019 r. Wnioskodawca złożył pismo o sprostowaniu oczywistej omyłki wskazując, że protest dotyczy naruszenia art. 268 i 269 KWyb zamiast omyłkowo wskazanej podstawy art. 227 KWyb.

Pismem z dnia 24 października 2019 r. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu z uwagi na nieprzedstawienie przez Wnioskodawcę żadnych dowodów, na których opiera on swoje zarzuty. W ocenie Przewodniczącego PKW, sam fakt małej różnicy w liczbie oddanych głosów na poszczególnych kandydatów nie przesądza o tym, że doszło do nieprawidłowości podczas ustalania wyników głosowania.

Państwowa Komisja Wyborcza zaznaczyła również, że w okręgu wyborczym nr (...) na 148 obwodowych komisji wyborczych w pracach 139 komisji uczestniczyły osoby zgłoszone przez Komitet Wyborczy (...). Osoby te nie wniosły uwag do protokołów głosowania sporządzanych przez obwodowe komisje wyborcze. Jedynie w 9 obwodach głosowania na obszarze tego okręgu wyborczego w obwodowych komisjach wyborczych nie było osoby zgłoszonej przez wymieniony Komitet, z czego w 3 komisjach osoby nie zostały wylosowane w obwodach odrębnych, a w 6 przypadkach osoby zgłoszone przez Komitet Wyborczy (...) zrzekły się członkostwa w komisji.

W swoim stanowisku z dnia 25 października 2019 r. Okręgowa Komisja Wyborcza wniosła o pozostawienie protestu bez dalszego biegu, wskazując na argumentację zbieżną ze stanowiskiem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 101 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy (a także pełnomocnikowi Komitetu Wyborczego), przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu na zasadach określonych w ustawie. Zasady wnoszenia protestów wyborczych określa ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy. Rozpoznawany protest został złożony w terminie i przez uprawniony podmiot.

Zgodnie z art. 82 § 1 KWyb, przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów, lub

2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

W świetle art. 241 § 3 KWyb, określającego warunki formalne protestu, osoba wnosząca go, powinna sformułować zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Protest złożony przez Wnioskodawcę obejmuje jeden zarzut - naruszenia art. 227 KWyb, polegający na niewłaściwym zakwalifikowaniu głosów jako nieważnych.

Wnoszący protest nie wskazał żadnej, chociażby jednej okoliczności, która uprawdopodobniałaby istnienie nieprawidłowości podczas głosowania, czy kwalifikowania głosów jako nieważnych, jak też ustalania wyników głosowania w okręgu wyborczym nr (...) w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Nie wskazano także dowodów na okoliczność istnienia nieprawidłowości w ustalaniu liczby głosów. Takim środkiem dowodowym nie mogą być oględziny i ponowne liczenie przez sąd głosów nieważnych. Przeprowadzenie dowodów w postaci oględzin i ponownego liczenia kart do głosowania może być dopiero efektem zarzuconych i wykazanych zgłoszonymi dowodami nieprawidłowości. A tych nieprawidłowości w ogóle nie zarzucono i nie wskazano dowodów, które by je wykazywały.

Rozpoznawany protest nie spełnia zatem warunków formalnych, które pozwalałyby na jego merytoryczne rozpoznanie, dlatego podlega pozostawieniu bez nadawania mu dalszego biegu.

Jako podstawę naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego wskazano art. 227 KWyb. Powołany w proteście art. 227 KWyb dotyczy wyborów do Sejmu, nie zaś wyborów do Senatu. Kwestia ważności głosów w wyborach do Senatu uregulowana jest w art. 268 i 269 KWyb. Wprawdzie Wnioskodawca w dniu 23 października 2019 r. złożył pismo (określone przez niego jako sprostowanie oczywistej omyłki pisarskiej), wskazując jako właściwą podstawę art. 268 i 269 KWyb, jednak nie można traktować tej czynności jako sprostowania oczywistej omyłki. W sprawie mamy bowiem do czynienia z sytuacją wskazania dwóch nowych podstaw naruszenia prawa. Ewentualne uzupełnienie podstaw protestu mogło mieć miejsce w terminie składania protestów wyborczych, to jest do godziny 24.00 w dniu 22 października 2019 r. Złożone uzupełnienie podstaw protestu w dniu 23 października 2019 r., jako dokonane po terminie, nie mogło odnieść skutku prawnego. Z punktu widzenia formalnego w proteście powołano się zatem na naruszenie przepisu, który w sprawie nie miał zastosowania i Komisja Wyborcza nie mogła go naruszyć. Nawet jednak skuteczne uzupełnienie tego braku w terminie, w sposób postulowany przez Wnioskodawcę w piśmie z 23 października 2019 r., również nie sanowałoby braków formalnych protestu.

Ponadto, w proteście wyborczym nie wskazano zarzutów naruszenia prawa w toku ustalania wyników głosowania i nie wskazano na tę okoliczność dowodów. Zawnioskowano jedynie o przeprowadzenie dowodu z oględzin kart do głosowania uznanych za nieważne i o ponowne przeliczenie głosów. Dowody te nie zmierzają jednak do wykazania określonych zarzutów naruszenia prawa (art. 82 KWyb), jak również z faktu żądania ich przeprowadzenia nie można ustalić, na czym naruszenie prawa miałyby polegać.

Jak przyznał wnoszący protest pełnomocnik Komitetu Wyborczego, przeprowadzenie zgłoszonych dowodów miało na celu zweryfikowanie ponownie wyników wyborów w okręgu wyborczym do Senatu nr (...), w sytuacji gdy różnica głosów pomiędzy kandydatami do Senatu była niewielka i wynosiła 2.349 głosów (około 1,8% ogólnej liczby wszystkich oddanych głosów) w stosunku do liczby

bezwzględnej głosów zakwalifikowanych jako nieważne, która wynosiła 3.749 głosów (stanowiących 2,89% ogólnej liczby głosów, zob. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 14 października 2019 r. o wynikach wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 13 października 2019 r., Dz.U. z 2019 r., poz. 1956).

W istocie zawnioskowane dowody zmierzały nie do wykazania naruszenia prawa mającego wpływ na wynik wyborów, ale do ponownej weryfikacji liczby oddanych głosów i ich ponownego przeliczenia, co nie jest funkcją protestu wyborczego. Celem rozstrzygnięcia w ramach protestu wyborczego jest zweryfikowanie zarzutów, które są określone w art. 82 KWyb i polegają na wskazaniu naruszenia przepisów prawa, mających wpływ na wynik wyborów. Odbywa się to w wyniku powołania konkretnych okoliczności i dowodów, wykazujących wystąpienie naruszenia prawa, które zdaniem składającego protest doprowadziło do uznania głosów w sposób błędny za nieważne.

Takich dowodów - wskazujących na powody błędnego zakwalifikowania głosów jako nieważne - w ogóle w rozpoznawanym proteście nie wskazano. Nie powołano chociażby jednej okoliczności, która wskazywałaby na to, że co najmniej jeden głos błędnie uznano za nieważny w którejkolwiek Komisji Okręgu do Senatu RP nr (...). Również w toku przeprowadzania wyborów nie zanotowano przypadku błędnego liczenia głosów, pomyłek w kwalifikacji głosu jako nieważnego, żaden z obserwatorów, a także członków z Komisji Wyborczych zgłoszonych przez Komitet Wyborczy (...) (w sumie w 139 Komisjach Wyborczych okręgu nr (...) w wyborach do Senatu, jak wskazano w odpowiedzi Przewodniczącego PKW), nie zgłosił zastrzeżeń, nie wpisano też zastrzeżeń co do kwalifikacji głosów jako nieważne do protokołu którejkolwiek z Komisji Obwodowych w tym okręgu. Tym samym należy uznać, że nie spełniono przesłanki formalnej protestu wyborczego, która wymaga wskazania na czym polegało naruszenie prawa - to jest zarzutu, dlatego niewłaściwie zakwalifikowano głosy jako nieważne. Równocześnie brak jest podstaw do przeprowadzenia oględzin z kart do głosowania i ponownego przeliczania głosów wyłącznie z tego powodu, że różnica głosów oddanych pomiędzy dwoma kandydatami była niewielka, a liczba głosów oddanych jako

nieważne przekraczała ilość głosów stanowiących różnicę głosów pomiędzy tymi kandydatami.

Reasumując, jak przyjmował dotychczas Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie w stosunku do zasad formułowania protestu wyborczego: „Zarzut sprowadzający się do hipotetycznego założenia o nieprawidłowościach wyborczych, oparty wyłącznie na kontestowaniu wyników wyborów ogłoszonych przez Państwową Komisję Wyborczą, bez przedstawienia dowodów, nie mieści się w przedmiocie protestu określonym w art. 82 § 1 Kodeksu wyborczego” (postanowienie Sądu Najwyższy z 16 lipca 2014 r., III SW 35/14, OSNP 2016 nr 5, poz. 66).

Z tych powodów protest nie spełniający wymogów formalnych pozostawiono bez nadawania mu dalszego biegu na podstawie art. 243 § 1 KWyb w zw. z art. 241 § 3 KWyb w zw. z art. 258 KWyb.